

**ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ
СТУДЕНТІВ ДО САМООСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАСОБАМИ
ПРОЕКТУВАННЯ**

*Кудрявцева О.В., к.е.н., доцент
Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

Об'єктивні причини переходу від «навчання професії» до «самонавчання» та «навчання вчитися» вимагають змін у технологіях та методах навчання, перебудови підходів до взаємодії викладачів та студентів, що визначає необхідність виявлення, теоретичного обґрунтування та експериментальної перевірки педагогічних умов, що забезпечують ефективність підготовки студентів до самоосвітньої діяльності за допомогою проектування як методу навчання, що повністю забезпечує їх самовизначення, прийняття самостійних рішень у процесі самоосвітньої діяльності, створення особистісного освітнього продукту самим студентом як суб'єктом цієї діяльності.

Для формування готовності студентів до самоосвітньої діяльності засобами проектування пропонуємо застосувати умови, що виявляються на трьох рівнях:

1. Психолого-педагогічному (обумовлені внутрішніми факторами);
2. Організаційно-педагогічну;
3. Технологічному (обумовлені зовнішніми факторами).

Психолого-педагогічні умови:

1. Активізація самостійної пізнавальної діяльності студентів у навчальному процесі. Дана умова націлює на необхідність актуалізації у студентів прагнення самостійно логічно мислити, розвивати вміння

орієнтуватися у нестандартних ситуаціях, знаходити свої підходи до вирішення нових завдань.

2. Забезпечення ситуації успіху у самоосвітній діяльності. Процес створення ситуацій успіху студентів дуже впливає на мотивацію досягнення успіху, позитивний емоційний настрій, забезпечення сприятливого психологічного клімату в колективі.

Створення для студентів ситуацій успіху як суб'єктивних переживань задоволення від процесу та результату самостійно виконаної діяльності з освоєння нового знання та створення власного інтелектуального продукту – проекту.

3. Забезпечення реалізації творчої діяльності студентів та викладачів. При проектуванні студенти набувають досвіду пошуку та використання знань для вирішення проблемних завдань, коли існує дефіцит або надлишок даних, немає зразка рішення, що в своїй сукупності забезпечує набуття досвіду творчості, комбінування та модернізації відомих рішень для досягнення нового результату, опосередкованого зовнішніми умовами, що змінюються.

4. Поінформованість викладачів про мету, особливості, зміст та структуру самоосвітньої діяльності. Викладачі повинні усвідомлювати важливість такої підготовки, оскільки комплекс вимог до реалізації різного функціонального наповнення проектної діяльності в освітньому процесі має враховувати як вимоги сучасної педагогічної науки та основні особливості технології проектування, що застосовується, так і специфічні особливості його реалізації з метою формування у студентів готовності до самоосвітньої діяльності.

Наведені вище психолого-педагогічні умови детермінують необхідність особливої організації освітнього процесу, тобто створення організаційно-педагогічних умов.

1. Забезпечення викладачами максимально можливого обсягу проектної роботи у процесі вивчення дисципліни. При цільовій організації формування готовності студентів до самоосвітньої діяльності мова повинна йти не про створення окремих завдань, для вирішення яких необхідне виконання проектної роботи, а про побудову такого навчального простору, в якому проектування та інші методи навчання являли б собою як єдине взаємопов'язане ціле.

2. Використання активних методів навчання, які сприяють розширенню можливостей застосування проектування у рамках самоосвітньої діяльності студентів.

3. Реалізація консультативної функції викладача у процесі спільної роботи зі студентами у межах виконання ними проектних робіт. Персональний супровід студента у процесі самостійного виконання проектів щодо дисциплін з метою надання допомоги у досягненні найкращого освітнього результату.

Реалізація психолого-педагогічних та організаційно-педагогічних умов сприяє збагаченню освітнього процесу вузу за рахунок розширення інноваційного, творчого, аксіологічного, особистісно-орієнтованого змісту; зміцнення взаємозв'язку вузівської професійної підготовки з діяльністю, що протікає поза аудиторною роботою студентів, а також активізації проектної технології, що відповідає цілям формування готовності до самоосвітньої діяльності.

Структура навчального процесу в рамках кожного навчального дня визначається різними факторами, у тому числі специфікою предметної галузі знань, особливостями конкретного освітнього блоку, методичною системою викладача, його прихильністю до тієї чи іншої дидактичної концепції. Значний простір свободи, одержуваний викладачем у умовах, забезпечує йому велику можливість творчих пошуків, апробацію індивідуальних знахідок.

Тут ми переходимо до формулювання технологічних умов формування готовності студентів до самоосвітньої діяльності засобами проектування:

1) Оновлення змісту та методичного забезпечення дисципліни на основі проектної технології навчання. Включення проектної роботи студентів до змісту освіти має бути не ситуативно, фрагментарно, а в системі, на всіх етапах професійної підготовки;

2) Варіативність предметного матеріалу для забезпечення можливості вибору студентів способів самоосвітньої діяльності. Ця умова спрямована на можливість використання різнорівневого матеріалу, різних способів набуття знань та умінь, презентації результатів своєї самоосвітньої діяльності;

3) Оцінка діяльності студента не тільки за кінцевим результатом, але й за процесом його просування, а також за допомогою рефлексивної самооцінки. Ця умова дозволяє порівнювати власну динаміку студента по кожному компоненту готовності в рамках вивчення дисциплін.

4) Систематична та своєчасна діагностика готовності студентів до самоосвітньої діяльності. Ця умова забезпечує своєчасне виявлення зони актуального розвитку та зон найближчого розвитку та саморозвитку. В результаті діагностики учасники освітнього процесу одержують дані, що дозволяють з достатньою впевненістю судити про справжній стан процесу формування готовності.

Вищезгадані психолого-педагогічні, організаційно-педагогічні та технологічні умови формування готовності студентів до самоосвітньої діяльності засобами проектування тісно взаємопов'язані один з одним, тому при формуванні цього виду готовності доцільно враховувати весь комплекс зазначених умов.